

ALAN DEYERMOND
(1932-2009)

Si hom cerca avui «Alan Deyermund» a Google, hi trobarà almenys 28.700 entrades; si hom hi cerca la variant «A. D. Deyermund» (la seua signatura més antiga), en trobarà unes altres 9.800.

Alan David Deyermund era més que un simple hispanomedievalista britànic: era un fenomen en ell mateix. La seua pàgina obituària a internet (<http://alandeyermundinmemoriam.wordpress.com>) ha rebut a hores d'ara vora quatre mil visites. Mig any després de la seua mort, esdevinguda el 19 de setembre de 2009, seguia essent visitada quotidianament. La pàgina inclou una llista d'enllaços a textos d'homenatge en molt diverses publicacions, llista que també continua creixent.

Com explicar el fet que la mort d'un simple erudit, d'una àrea minoritària i poc valorada en el món social d'avui, arribés a despertar tant d'interès?

En la persona d'Alan Deyermund s'havien unit diverses virtuts: una extraordinària capacitat de treball; una actitud cap a l'estudi de la literatura medieval castellana, no com a fet aïllat sinó com a part d'un tot cultural hispànic i romànic sense exclusions; una interessant combinació de fèrria voluntat i caràcter amable i generós; i una entrega vocacional al mestratge sense reserves.

Havia nascut al Caire, de família anglesa, però va rebre tota la seua educació en col·legis de Gran Bretanya. En entrar al Pembroke College d'Oxford va escollir estudis romànics centrats en la literatura francesa, però a l'últim any de llicenciatura va conèixer la literatura castellana medieval, cosa que li va fer reorientar els seus estudis cap a aquesta especialitat, molt minoritària en aquell ambient, fins a doctorar-s'hi sota la direcció de Peter Russell.

La seua carrera universitària apareix lligada a una sola institució, on es va integrar el 1955, sota els auspicis de John Varey: el Department of Hispanic Studies del petit Westfield College de la Universitat de Londres, a Hampstead, que amb els anys, durant el *thatcherisme*, es veuria forçat a fondre's amb el Queen Mary College de Mile End. Deyermund hi va obtenir una càtedra personal en 1969.

Tot i aquesta constància d'adscripció acadèmica, Alan Deyermund va esdevenir un mestre pelegrí: el compte d'universitats en què va exercir la docència com a professor convidat en cursos i conferències sumava més de cent trenta en 2000 (Beltrán Llavador, 2002) —i ell va seguir viatjant nou anys més, quasi fins la seua mort.

Aquesta disposició als viatges ens va permetre beneficiar-nos del seu mestratge personal, a diverses generacions de filòlegs medievalistes de tot el món. Em va caber el privilegi, juntament amb Rafael Beltrán Llavador, de figurar entre els primers doctorands d'una universitat hispànica a tenir-lo com a codirector —en el meu cas, compartint tasca amb Lola Badia, una altra mestra generosa—, i puc donar fe de l'experta meticulositat amb què el mestre anglès es va dedicar a la supervisió de cada un dels meus inexperts esbossos. Allunyat de tot divisme, accessible, i sempre disposat a escoltar i a donar consells útils, va ser especialment respectat i estimat pels joves investigadors.

L'interès per fomentar la comunicació entre els hispanomedievalistes del món, el va portar a la fundació en 1968, al si del seu Departament, del Medieval Hispanic Research Seminar, la nòmina dels conferenciants del qual supera llargament el centenar. Aquest seminari va ser l'origen, el 1988, d'un col·loqui de periodicitat anual (que en 2010 s'ha dedicat a la seua memòria), i més tard de la prestigiosa col·lecció «Papers of the MHRS», que, sota la seua incansable coordinació, ha arribat a publicar una mitjana de sis llibres a l'any, estudis i edicions breus de literatura hispànica medieval. Va ser també director de les col·leccions «Critical Guides to Spanish Texts» i

«Research Bibliographies and Checklists», *open forum editor* del *Hispanic Research Journal*, i membre dels consells de redacció, o assessors, de *Bulletin Hispanique*, *Bulletin of Hispanic Studies*, «Cambridge Studies in Medieval Literature», *Celestinesca*, «Colección Támesis», *Diablo-texto*, *Donaire*, *Hispanic Review*, «Hispanic Seminary of Medieval Studies», *Iberoromania*, *Medievalia*, *Quaderni Ibero-Americani*, *Revista de Filología Española* i *Romance Philology* (Connolly, 2010: 9-10).

A diferència del que era habitual entre els hispanistes anglesos de generacions anteriors, Deyermond es va proposar, i va aconseguir, de saber expressar-se en castellà, el vehicle de la literatura objecte del seu estudi. No aturant-se ací, es va interessar també per entendre i llegir les altres llengües romàniques peninsulars, a les quals va dedicar considerable atenció en les seues investigacions. Els seus estudis sobre poesia catalana del segle xv són mostra d'aquest interès (vegeu més avall ítems 9, 10 i 12, recollits després a 23).

Home de família, fidel a la fe anglicana en què es va educar, i fidel igualment a les seues conviccions democrataliberals, va ser també un primerenc campió de causes socials modernes, principalment del feminisme i de l'ecologisme; aquest darrer materialitzat en particulars eleccions vitals: el seu vegetarianisme no li va fer la vida fàcil en la carnívora península ibèrica; la seua militància en la defensa dels drets dels animals s'expressava també en l'afecte pel seu gos, ben conegut dels alumnes perquè l'acompanyava, quiet i seriós, mentre l'amo impartia classe.

La llista de les seues publicacions és extensíssima. El repertori més exhaustiu s'ha publicat al complet obituari de Jane Connolly (2010: 18-40). El lector pot trobar-ne una molt breu selecció més avall, amb els ítems numerats.

Els temes d'estudi d'Alan Deyermond semblen haver cobert la pràctica totalitat de la literatura castellana medieval coneguda —i fins de la desconeguda.

El seu interès per *La Celestina* es va mostrar des de publicacions primerenques que han esdevingut clàssiques (1, 19), igual que els seus estudis sobre l'èpica castellana i el *mester de clerecía* (3, 8), la literatura de transmissió oral (14, 18), els temes de bestiar (12, 22), la ficció sentimental (6, 8, 13), la veu femenina en la literatura medieval (4, 6, 14, 16), l'interlingüisme (11, 17, 20), els usos de la Bíblia (9), i l'inventari d'obres medievals perdudes (7, 15), entre molts d'altres.

Alan Deyermond no sols va canviar el panorama d'estudis de literatura espanyola medieval; també, amb l'exemple de la seua respectuosa consideració per les literatures hispàniques no castellanes, va contribuir a establir una cordial companyonia entre filòlegs hispanomedievalistes de diferents especialitats, expressada per exemple en el seu suport a la creació, en 1986, de l'Associació Hispànica de Literatura Medieval, una iniciativa dels llavors joves medievalistes Pedro Cátedra, Lola Badia, Carlos Alvar, J. M. Díaz Bustamante, Vicenç Beltrán, Eukene i Maria Jesús Lacarra i Juan Manuel Cacho Bleuca, entre d'altres. Gràcies a tots ells es va consolidar en aquesta àrea un col·laboratiu respecte interlingüístic de què, encara ara, podria aprendre molt la societat general.

El tarannà aglutinador i generós d'Alan Deyermond, i la seua enorme capacitat de treball, expliquen la pluja de premis i d'honors que va anar rebent en vida. Havia estat president de la London Medieval Society (1970-74), de la secció britànica de la International Courtly Literature Society (1974-77), de la International Courtly Literature Society (1977-1983), i de l'Associació Internacional de Hispanistas (1993-95). Entre els seus honors figuren els de: membre corresponent de la Hispanic Society of America (1973); *corresponding fellow* de la Medieval Academy of America (1979); acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, (1982); president honorari de la International Courtly Literature Society (1983); soci d'honor de l'Associació Hispànica de Literatura Medieval (1985); DLitt, University of Oxford (1985); Fe-

llow of the British Academy (1988); Premi Internacional Elio Antonio de Nebrija (1994); Doctor of Humane Letters, Honoris causa, Georgetown University (1995); soci d'honor de la Sociedad de Estudios Medievales y Renacentistas; Doctor Honoris causa per la Universitat de València (2005); i acadèmic corresponent de la Real Academia Española de la Lengua (2009).

Haurem d'acostumar-nos a viure sense la presència d'aquest tan agut com benèvol referent dels estudis hispànics i romànics. Ens queden el record del seu exemple, i els fruits que segueix donant la llavor de la seua enorme obra.

Rosanna CANTAVELLA
Universitat de València

OBRES CITADES

- BELTRÁN LLAVADOR, Rafael (2002): «Alan Deyermond: tradición y renovación en los estudios medievales hispánicos». SIRERA, Josep Lluís (ed.), *La Mort com a personatge, l'Assumpció com a tema: actes del seminari celebrat del 29 al 31 d'octubre de 2000 amb motiu del VI Festival de Teatre i Música Medieval d'Elx*. Elx: Ajuntament d'Elx, p. 33-49.
- CONNOLLY, Jane (2009): «Necrology: Alan David Deyermond, 1932-2009». *La Corónica*, núm. 38.1, p. 6-40.

Ambdues consultables en xarxa per <http://alandeyermundinmemoriam.wordpress.com/>.

BIBLIOGRAFIA SELECTA D'ALAN DEYERMOND

- (1961): *The Petrarchan Sources of «La Celestina»*. London: Oxford University Press. Segona edició revisada (1975): Westport: Greenwood Press.
- (1971): *A Literary History of Spain: The Middle Ages*. London: Ernest Benn; New York: Barnes & Noble.
- (1973): *Apollonius of Tyre: Two Fifteenth-Century Spanish Prose Romances*. Exeter: University of Exeter.
- (1976-77): «'El convento de dolencias': The Works of Teresa de Cartagena», *Journal of Hispanic Philology*, núm. 1, p. 19-29.
- (1980): *Edad Media*. Volum I de RICO, Francisco (ed.): *Historia y crítica de la literatura española*. Barcelona: Crítica. Complementat amb (1991): *Edad Media: primer suplemento*.
- (1985): «The Female Narrator in Sentimental Fiction: *Menina e moça* and *Clareo y Florisea*». *Portuguese Studies*, núm. 1, p. 47-57.
- (1986): «Lost Literature in Medieval Portuguese». MICHAEL, Ian/CARDWELL, Richard Andrew (ed.): *Medieval and Renaissance Studies in Honour of Robert Brian Tate*. Oxford: Dolphin, p. 1-12.
- (1986): «Las relaciones genéricas de la ficción sentimental española». *Symposium in honorem prof. M. de Riquer*. Barcelona: Quaderns Crema, p. 75-92.
- (1987): *El «Cantar de Mio Cid» y la épica medieval española*. Barcelona: Sirmio.
- (1991): «From 'gran nau' to 'aspra costa': Imagery, Semantics and Argument in Ausiàs March's Poem 2». KÖRNER, Karl-Hermann/ZIMMERMANN, Günther (ed.): *Homenaje a Hans Flasche: Festschrift zum 80. Geburtstag am 25. November 1991*. Stuttgart: Franz Steiner, p. 485-498. [Recollit a 23].

10. (1992): «Religion and Amatory Rhetoric in Jordi de Sant Jordi's *Dança e scondit*». DUTTON, Brian/RONCERO, Victoriano (ed.): «*Busquemos otros montes y otros ríos*»: *estudios de literatura española del Siglo de Oro dedicados a Elias L. Rivers*. Madrid: Castalia, p. 105-111. [Recollit a 23].
11. (1992): «Notas sobre diglosia literaria y autotraducción en el siglo xv hispánico». CARTAGENA, Nelson/SCHMITT, Christian (ed.): *Miscellanea antverpiensia: homenaje al vigésimo aniversario del Instituto de Estudios Hispánicos de la Universidad de Amberes*. Tübingen: Max Niemeyer, p. 135-157.
12. (1993): «Las imágenes del bestiario en la poesía de Joan Roís de Corella». ROMERA CASTILLO, José/FREIRE LÓPEZ, Ana María/LORENTE MEDINA, Antonio (ed.): *Ex libris: homenaje al Profesor José Fradejas Lebrero*. Madrid: Departamento de Literatura Española y Teoría de la Literatura, UNED, vol. 1, p. 95-106. [Recollit a 23].
13. (1993): *Tradiciones y puntos de vista en la ficción sentimental*. México: UNAM (Publicaciones Medievalia, 5).
14. (1993): «The Romance *Kharjas* in Hebrew Script: Woman's Song or Man's Text?». BENABU, Isaac (ed.): *Circa 1492: Proceedings of the Jerusalem Colloquium: Litterae Judaeorum in Terra Hispanica*. Jerusalem: The Hebrew University-Misgav Yerushalayim, p. 60-78.
15. (1995): *La literatura perdida de la Edad Media castellana: catálogo y estudio, I: Épica y romances*. Salamanca: Universidad de Salamanca.
16. (1005): «Las autoras medievales castellanas a la luz de las investigaciones recientes». PAREDES, Juan (ed.): *Medievo y literatura: actas del V congreso de la Asociación Hispánica de Literatura Medieval*. Granada: Universidad de Granada, vol. 1, p. 31-47.
17. (1996): «Lust in Babel: Bilingual Man-Woman Dialogues in the Medieval Lyric». MENÉNDEZ COLLERA, Ana/RONCERO LÓPEZ, Victoriano (ed.): «*Nunca fue pena mayor*»: *estudios de literatura española en homenaje a Brian Dutton*. Cuenca: Universidad de Castilla-La Mancha, p. 199-221.
18. (1996): *Point of View in the Ballad: «The Prisoner», «The Lady and the Shepherd», and Others*. London: Department of Hispanic Studies, Queen Mary and Westfield College. (The Kate Elder Lecture, 7).
19. (1997): «La *Celestina* como cancionero». BELTRÁN LLAVADOR, Rafael/CANET VALLÉS, José Luis (ed.): *Cinco siglos de «Celestina»: aportaciones interpretativas*. València: Universitat de València, p. 91-105.
20. (1998): «Bilingualism in the Cancioneros and its Implications». GERLI, Michael/WEISS, Julian (ed.): *Poetry at Court in Trastamaran Spain: from the «Cancionero de Baena» to the «Cancionero General»*. Tempe, Arizona: Arizona State University, p. 137-170. (Medieval & Renaissance Texts & Studies, 181).
21. (1999): «La Biblia en la poesía de Juan del Encina». GIJARRO CEBALLOS, Javier (ed.): *Humanismo y literatura en tiempos de Juan del Encina*. Salamanca: Universidad de Salamanca, p. 55-68.
22. (2004): «La tradición de los bestiarios en la antigua lírica popular hispánica». PIÑERO RAMÍREZ, Pedro M./PÉREZ CASTELLANO, A.J. (ed.): *De la canción de amor medieval a las soleares: Profesor Manuel Alvar in memoriam (Actas del Congreso Internacional Lyra minima oral III, Sevilla, 26-28 de noviembre de 2001)*. Sevilla: Fundación Machado-Universidad de Sevilla, p. 87-99.
23. (2007): *Poesía de cancionero del siglo xv: estudios seleccionados*. València: Universitat de València. (Honoris Causa, 24).